

FRANCESC ALBERT I PARADÍS: UN ASPECTE DE LA CRISIS ECONÒMICA ACTUAL (TENDINT A LA SOLUCIÓ)

FRAGMENT DE LA CONFERÈNCIA DONADA A L'ATENEU BARCELONÈS EL DIA 21 DE JULIOL DE 1911

Aquesta idea de portar al camp als infants abandonats, no és pàs absolutament nova, que diguessim. Il·lustre sociòlech hi ha, y particularment especialista en els estudis sobre la beneficència, que la té insinuada. Aquí mateix, en la propia Barcelona, segons he pogut veurer en una notabilíssima "Ponencia" presentada ara de poch a la Junta Provincial pels senyors D. Ramon Albó y Martí y D. Francisco Puig y Alonso, també se n'ha parlat com d'un recurs aprofitable, si bé partint d'una base y aconsellat un sistema que, ademés de no ésser aplicable més que en escala molt reduhida, al meu entendre, és inacceptable.

Comensen, els dits senyors, classificant el conjunt dels infants desamparats en elements de camp y elements de ciutat, segons les seves condicions especials "heredadas ó adquiridas de temperamento, carácter, inclinaciones ó hábitos", y acaben per proposar que'ls primers siguin portats als camps, baix el règim anomenat familiar, que consisteix en colocalos a casa de families agrícoles que's prestin a admentrels com si's tractés d'afiliats.

Ningú més convensut que jo del gran valor que's deu concedir a l'herencia, aixís en lo físich com en lo psicològich o moral: he tingut ocasió d'observarne cassos adhuch en animals, y si bé'm guardaré d'afirmar que tinch datos suficientes pera formar opinió definitiva en el plet existent entre l'herencia y'ls medi y educació, crech poder afirmar que en el fons de la personalitat hi ha olt, moltíssim de supervivencies de formes y de modalitats propries de les edats passades.

Hi ha herencia, sens dupte, però per molt que'n favor seu volguem apuntar, per molt que volguen enaltir l'importancia a concedirli, sols pot consistir en la transmissió d'estructures, qualitats y defectes d'ascendent a descendet, però d'estructures, qualitats y defectes no fixes y invariables, plenament constituïdes, sinó en gèrmen y que necessiten desenrotllarse y definirse pera informar el conjunt de la personalitat. Se desenrotllaran, si les circumstancies de medi, d'educació els hi són favorables; però no's desenrotllaran, quedaran reduïdes a la simple condició de tendència innata y latent, s'atenuaran o s'anularan en absolut, segons sigui la seva essencialitat, el medi extern de desenrotllo individual y l'educació rebuda. Concedint tot lo que's pot concedir en favor del principi hereditari, podem perfectíssimament comprendre que un individu nascut en el mal y de pares que han viscut o heretat e mal, sigui, o bé incorregible, o de tal naturalesa, que en ell restin sempre tendencies remarcals a retornar al mal, car aquí's tracta de vida psíquica fonamental; però d'aquí a acceptar que per la sola rahó d'herencia en individus que poden ésser transportats de bona hora a un medi adequat, sigui "dificilísima su adaptación á la vida del camp hasta el punto de no poder sobreponerse á la nostalgia que sienten por la capital", vida externa, purament formal, hi ha una immensa distancia. Y no diguem ès referent a lo de les condicions adquirides, per

quant, pel sol fet de la separació de la ciutat abans d'haver pogut formar definitivament la personalitat, no tenen ni poden tenir importancia de cap mena.

En quant al sistema en sí, el règim familiar, me sembla apoyarse en una especie de llegenda parellera a la dels pastors y pastorets de la poesia romàntica y renyida del tot ab els fets de la vida real. És l'aplicació, diuhen, d'aquell sabi principi: "la mejora de la tierra por el hombre y la reforma de este por el cultivo de la tierra", que's l'expressió de la creencia, molt extesa, de que l'home dedicat al conreu de la terra és més pur, més honrat, més moral que l'home dedicat a altres menes de treball, equivocació grossa, puig els fets ens diuhen que l'home de la terra no és ni millor ni pitjor, ni més moral ni més immoral que'ls altres homes. No té, és cert, els vicis propis de la gent que viu engrans comunitats, ja que la vida de relatiu aïllament que porta li priva de tenirlos, però ne té d'altres que no seré pas jo qui digui que no són pitjors, a n'algú dels quals, tal volta, no seria pas temerari referir les formes mixtes del Satir de la Mitología.

No volent rahonar apoyats en la simple imaginació y ajustant-nos estrictament a la realitat, hem de dir que, en el fons del nostre pagès, no hi ha rès o casi bé rès de moral. No és pas que sigui propiament immoral en el sentit de antimoral, però és amoral en el sentit de que no té verdedera conciencia de la moralitat. Sab que hi ha coses bones y coses dolentes, perquè aixís sempre ho ha sentit a dir, y, més encara, perquè unes li convenen y altres no; sab, per exemple, que està mal fet el robar, però si ab una excusa o ab afirmar rodonament que no dèu o que ha pagat, pot estalviar-se'l treures diners de la butxaca; si adormintse a temps pot fer que'l seu bestiar pasturi en el prat del vehí; si, sens perill d'ésser descobert, pot fer córrer un brassat de garbes del camp del costat; si, venent el gra, pot escamotejarne encara que no sigui més que mitj quartà, etc., això, no creu pas que sigui robar, això ho fa puig és negoci, èsser viu, èsser més espavilat. No, senyors, no; el pagès no és normal: sovint jugador, casi sempre bebedor d'alcohols, sempre sensual y més que econòmic, avar, no té verdadera noció de la moralitat.

El quadro es negre, es veritat. Qualsevol de vosaltres por comprobarne la certesa, ab sols tenir en compte el nombre de portentós d'hostals-tabernes que existeixen y prosperen en nostre camp; prenent nota dels que's casen havent celebrat Sant Esteve avans de Nadal y anant a les treballades, ahont, entre homes y dones, sempre se juga a grapat.

L'únich que hi ha, l'únich que separa l'immoralitat propia del camp, de la corrupció propia de la ciutat, es que a n'aquell ho presideix tot una verdadera inconsciencia; l'únich que hi ha es que lo que en la ciutat es pensar, voler, refinar, rebejar-se en el mal, en el camp es deixarse arrastrar per instints o inclinacions més o menys naturals.